

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์ Nakkhabut Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568 Vol. 17 No. 1 January - April 2025

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 1 หมู่ 4 ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: May 13, 2024

Revised: April 11, 2025

Accepted: April 24, 2025

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย ด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ไม้

Development of batik products Inspired by Srivijaya Identity With Batik Woodblock

ดวงรัก รัตนพันธุ์*

สุธีรา ชัยรักษา เงินถาวร

พิชญ์พันธ์ สิทธิรักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้ประสานงานหลัก: E-mail: tuangrak_vej@nstru.ac.th

Tuangrak Rattanapan*

Sutira Chairaksa Ngeinthawro

Phitphan Sittirak

Graduate School, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบลวดลายบาติกสำหรับการทำแม่พิมพ์ไม้ 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มย่อยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของลวดลายที่เหมาะสมแก่การนำไปทำแม่พิมพ์บาติก ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปตามประเด็นที่กำหนด และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำรวจความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก คือ กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 30 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาประมวลผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลวิจัยพบว่า รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยมี 2 อัตลักษณ์ คือ อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมและอัตลักษณ์ศิลปกรรม ประยุกต์ลวดลายใหม่ได้ 9 รูปแบบ และแม่ลายที่เหมาะสมแก่การนำไปทำแม่พิมพ์บาติก จำนวน 2 แม่ลาย คือ แม่ลายลำดับที่ 6 จากหน้าบันด้านในพระบรมธาตุไชยา และแม่ลายลำดับที่ 7 จากเครื่องประดับองค์พระเศียรของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ไม้ที่ใช้ทำแม่พิมพ์ คือ ไม้หลุมพอ เป็นไม้ที่พบในพื้นที่ราบทางภาคใต้ แม่พิมพ์ที่ได้นำมาสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติกด้วยเทคนิคการพิมพ์เทียนด้วยแม่พิมพ์ และเทคนิคการพิมพ์สีด้วยแม่พิมพ์ พัฒนาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 2 เซ็ตผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ชุดเดรสสำหรับผู้หญิง และเสื้อใช้สำหรับผู้ชาย และกระเป๋าสะพายข้าง

คำสำคัญ : บาติก; อัตลักษณ์ศรีวิชัย; แม่พิมพ์ไม้

Abstract

This research aims to 1) design batik patterns for making wood molds, 2) develop batik products according to the Sivijaya identity. A focus group discussion was held for three experts. The instrument used was an in-depth interview with experts to assess the suitability of the patterns for use in making batik molds. The obtained data was analyzed for content and summarized according to the specified issues. The sample group used to survey the demand for batik product development was 30 consumers using purposive sampling the results were processed and analyzed to find percentage values. Set the criteria for selecting the sample group, the instrument used is a questionnaire, and the obtained data is processed for analysis to find the percentage of respondents.

The research results showed that the patterns that appear according to the Srivijaya identity have 2 identities. Architectural identity and artistic identity, they have applied 9 new patterns. There are two patterns suitable for making batik molds: pattern number 6 from the pediment inside the Phra Borommthat Chaiya (Chaiya Pagoda) and pattern number 7 from the head ornament of Bodhisattva Avalokiteshvara. The wood used to make the mold is ironwood. It is a wood from the plains of the southern region of Thailand. The molds used to create patterns on batik fabric using wax printing techniques with molds and color printing techniques with molds were developed into two product prototype sets consisting of a dress for women and a shirt for men, as well as a shoulder bag.

Keywords: Batik; Srivijaya Identity; Woodblock

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยี วิสัยทัศน์ของการพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้ประกอบการถูกกำหนดขึ้น โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนในเชิงสร้างสรรค์ อุตสาหกรรมสิ่งทอยังจัดอยู่ในกลุ่มของนวัตกรรมและเทคโนโลยีการออกแบบ ซึ่งเป็นหนึ่งในห้ากลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งผ้าบาติกมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการผสมผสานศิลปะและวัฒนธรรมในการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานของพื้นที่ภาคใต้ที่มีการทำผ้าบาติกแบบลักษณะอุตสาหกรรมครัวเรือน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประเทศใกล้เคียงอย่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย พื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ตอนล่างถือเป็นศูนย์กลางการผลิตผ้าบาติกแบบแม่พิมพ์ในยุคแรก ทำให้สิ่งทอประเภทผ้ามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างยาวนาน ผ้าบาติกนับเป็นงานฝีมือที่ต้องอาศัยทักษะและกระบวนการเชิงศิลปะในการออกแบบลวดลายผ้า โดยนำแรงบันดาลใจจากสิ่งรอบตัวมาออกแบบลวดลายช่วยสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวให้กับผลงาน

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ โดยสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเมืองนครศรีธรรมราช ผ่านการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์กรของรัฐและบริษัทประชารัฐรักสามัคคี เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ผลักดันให้นครศรีธรรมราชกลายเป็นเมืองหลวงแห่งบาติก ผลการเก็บข้อมูลเบื้องต้นโดยการสอบถามกลุ่มผู้ประกอบการผ้าบาติกในจังหวัดพบว่า การดำเนินโครงการประชารัฐในพื้นที่นี้ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ช่วยกระตุ้นยอดสั่งจองและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเสื้อบาติก เช่น ชุดข้าราชการและชุดทำงานสตรี ซึ่งได้รับความนิยมจากบุคลากรของหน่วยงานราชการที่ทรงรักให้สวมใส่เสื้อผ้าท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แม้ความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในกลุ่มผู้บริโภควัยผู้ใหญ่ อายุ 40 ปีขึ้นไป จะมีเพิ่มขึ้น แต่ในทางกลับกัน กลุ่มวัยรุ่นอายุ 18-30 ปี และวัยทำงานอายุ 31-44 ปี ยังไม่นิยมสวมใส่ผลิตภัณฑ์บาติกลักษณะนี้ เนื่องจากขาดความแปลกใหม่และความทันสมัยในรูปแบบและลวดลายของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ทั้งในแง่ของการประยุกต์ลวดลายผ้า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ สำหรับตอบโจทยกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย (Thongkiao, Khunthon & Chaiyabun, Interview, November 3, 2020) ผ้าบาติกจึงควรได้รับการพัฒนาและนำเสนอในรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานแนวคิดจากศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างสรรค์ลวดลายที่ร่วมสมัยและดึงดูดใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ วิวัฒนาการด้านการออกแบบลวดลายถือเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยจินตนาการและทักษะด้านศิลปะอย่างไม่สิ้นสุด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการ แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับทุนวัฒนธรรมในท้องถิ่น ชุมชนอีกด้วย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย พบว่า ลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย มี 2 อัตลักษณ์ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย พบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากสถาปัตยกรรม คือ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสะท้อนจากหน้าบันด้านนอกบริเวณซุ้มประตูทางเข้าวัด หน้าบันด้านนอกบริเวณหน้าพระอุโบสถภายในวัด และหน้าบันด้านในบริเวณพระบรมธาตุไชยา 2) อัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย พบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากศิลปกรรม คือ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร โดยสะท้อนจากเครื่องประดับองค์ของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งอยู่บริเวณ ศีรษะ หน้าอก แขน และข้อเท้า สามารถประยุกต์ลวดลายใหม่ได้ 9 รูปแบบ (Rattanapan, Ngeinthawro & Sittirak, 2024) และสามารถพัฒนาเป็นแม่พิมพ์บาติก สำหรับสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงศักยภาพการนำรูปแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและมีรูปแบบเฉพาะตัว มาเป็นแนวทางในการออกแบบ

ลวดลายผ้าบาติก รวมไปถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกให้ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องไปกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบลวดลายบาติกสำหรับการทำแม่พิมพ์ไม้
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยใน 2 ระยะ คือ 1) การออกแบบลวดลายบาติกสำหรับการทำแม่พิมพ์ไม้ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบลวดลายบาติกสำหรับการทำแม่พิมพ์ไม้

ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย มาประยุกต์เป็นลวดลายใหม่ จำนวน 9 รูปแบบ พร้อมทั้งจัดวางรูปแบบลวดลายตามทฤษฎีการออกแบบลวดลาย จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของลวดลายที่เหมาะสมในการทำแม่พิมพ์บาติกไม้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินความเหมาะสมของผลงานการออกแบบลวดลาย จำนวน 3 ท่าน โดยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบลวดลายที่เหมาะสมสำหรับการนำไปสร้างแม่พิมพ์บาติกไม้
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อใช้ประเมินความเหมาะสมของลวดลายที่เหมาะสมแก่การนำไปทำแม่พิมพ์บาติกไม้
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการบันทึกภาพระหว่างเก็บข้อมูล โดยการขออนุญาตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการเก็บภาพระหว่างการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมของลวดลายที่สามารถนำมาสร้างแม่พิมพ์ และบันทึกเสียง พร้อมทั้งจดบันทึก
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ และสรุปแยกประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย

ผู้วิจัยนำผลการคัดเลือกลวดลายที่เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญไปสร้างแม่พิมพ์บาติกไม้ และนำแม่พิมพ์ที่ได้ไปสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติก จากนั้นทำการสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้บริโภค และสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มผู้บริโภค โดยเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้ 1) ผู้ที่เคยใช้หรือใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) ผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และภาคการศึกษา ที่มีการส่งเสริมให้ใส่ผ้าบาติก และ 3) นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและมีกำลังซื้อผ้าบาติกทั้งเพศชาย และเพศหญิง โดยมีช่วงอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริโภค เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย จำนวน 30 คน
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสำรวจแนวโน้มความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของกลุ่มผู้บริโภค โดยแบ่งขอบเขตของเนื้อหาไว้ 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมความชื่นชอบลวดลายของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 3) ลักษณะความต้องการของรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยทำการประมวลผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

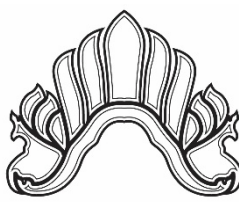
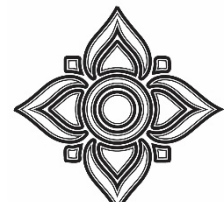
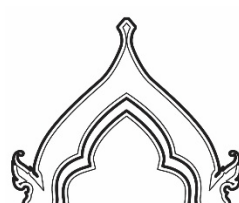
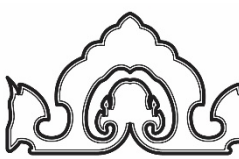
1. การออกแบบลวดลายบาติคสำหรับการทำแม่พิมพ์ไม้ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

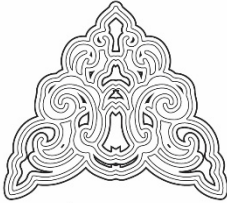
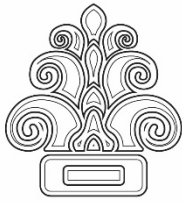
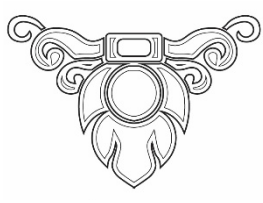
1.1 ขั้นตอนการออกแบบลวดลาย

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย พบว่า รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย มี 2 อัตลักษณ์ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย สามารถพบรูปแบบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากสถาปัตยกรรม ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสะท้อนจากหน้าบันด้านนอกบริเวณซุ้มประตูทางเข้าวัด และหน้าบันด้านนอกบริเวณหน้าพระอุโบสถภายในวัด และหน้าบันด้านในบริเวณพระบรมธาตุไชยา และ 2) อัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย สามารถพบรูปแบบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากศิลปกรรม ได้แก่ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร โดยสะท้อนจากเครื่องประดับองค์ของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งอยู่บริเวณ ศีรษะ หน้าอก แขน และข้อเท้า สามารถประยุกต์ลวดลายใหม่ได้ 9 รูปแบบ จะเห็นได้ว่า ลวดลายทั้ง 2 อัตลักษณ์แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของศิลปวัฒนธรรมสมัยศรีวิชัย ความละเอียดอ่อนสวยงามของรูปทรงที่สะท้อน ศิลปะศรีวิชัยที่มีการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยและศิลปะฮินดู โดยพื้นที่ที่เด่นชัดมากที่สุด คือ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพราะเป็นแหล่งที่ขุดพบโบราณวัตถุมากมาย และยังมีร่องรอยของโบราณสถานให้เห็นเด่นชัด ซึ่งรูปแบบลวดลายศรีวิชัย 2 อัตลักษณ์นี้ แสดงให้เห็นถึงความสวยงามตามแบบฉบับของสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย โดยลวดลายมีลักษณะเป็นรูปแบบเรขาคณิตผสมผสานกับรูปแบบธรรมชาติ สื่อถึงความสัมพันธ์ที่ผสมผสานหลายวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน

ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีการออกแบบลวดลาย (Sangiam, 2014) ในเรื่องของการกำหนดเค้าโครงความคิดเพื่อสร้างแม่ลายต้นแบบ ผู้วิจัยนำโครงสร้างของรูปแบบลวดลายต้นฉบับ เพื่อนำมาเป็นเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบ ดังตารางที่ 1

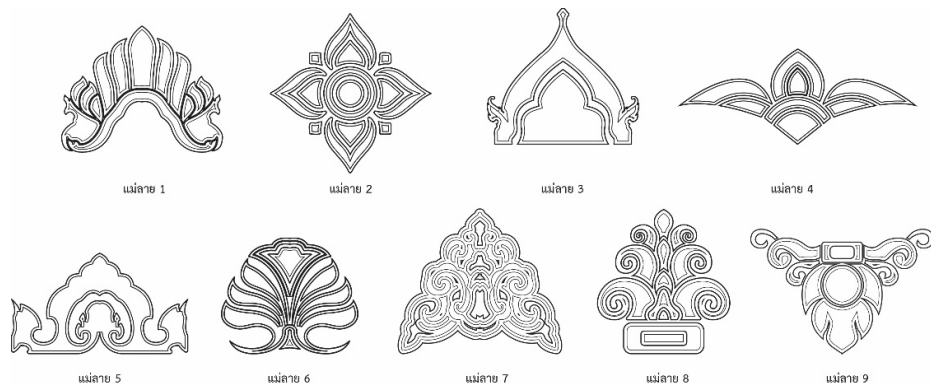
ตารางที่ 1 สรุปเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบ

ลำดับ	โครงสร้าง รูปแบบลวดลายต้นฉบับ	เค้าโครงความคิดการสร้างแม่ลายศรีวิชัย	
		แม่ลาย 1	แม่ลาย 2
อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย			
1.	หน้าบันบริเวณทางเข้าวัดพระบรมธาตุไชยา 		
2.	หน้าบันด้านหน้าพระอุโบสถ 		
3.	หน้าบันพระบรมธาตุไชยา 		

4.	พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เครื่องประดับองค์พระเศียร (ศีรษะ) พระพาหุ (แขน) พระทรวง (หน้าอก) เค้าโครงความคิดการสร้างแม่ลายศรีวิชัย		
แม่ลาย 1		แม่ลาย 2	แม่ลาย 3
			

จากตารางที่ 1 สรุปเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบจากอัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย พบว่า อัตลักษณ์ศรีวิชัยจากสถาปัตยกรรมที่ยังสามารถพบเห็นได้ คือ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร รูปแบบลวดลายที่ยังคงอยู่ พบเห็นได้จากหน้าบันด้านนอกบริเวณซุ้มประตูทางเข้าวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร หน้าบันด้านหน้าพระอุโบสถภายในวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และหน้าบันด้านในพระบรมธาตุไชยา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำโครงสร้างหลักของรูปแบบลวดลายจากหน้าบันทั้ง 3 ตำแหน่ง มาเป็นเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบจำนวน 6 แม่ลาย ในส่วนเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายจากอัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย พบว่า อัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัยถูกค้นพบในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งรูปแบบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากงานศิลปกรรม ได้แก่ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร โดยพบเห็นจากเครื่องประดับของพระโพธิสัตว์ ซึ่งอยู่บริเวณศีรษะ หน้าอก แขน และข้อเท้า ซึ่งผู้วิจัยนำโครงสร้างหลักของรูปแบบลวดลายมา 3 ตำแหน่ง คือ เครื่องประดับองค์พระเศียร (ศีรษะ) เครื่องประดับองค์พระพาหุ (แขน) เครื่องประดับองค์พระทรวง (หน้าอก) มาเป็นเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบ จำนวน 3 แม่ลาย ในส่วนข้อเท้า ผู้วิจัยไม่ได้นำโครงสร้างหลักของลวดลายมาออกแบบ เนื่องจากไม่ได้รับการยืนยันจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีเพียงประติมากรรมจำลองพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ที่พระพุทธรูปสาธุการ ประสงค์ให้สร้างจำลองไว้ ณ สวนโมกข์พลาราม วัดธารน้ำไหล อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในลักษณะเต็มองค์อยู่ในท่านั่ง ซึ่งองค์ที่ขุดพบจริงโดยกรมพระยาดำรงราชานุภาพมีเพียงครึ่งตัวเท่านั้น เลยไม่เป็นที่แน่ชัดของรูปแบบลวดลายเครื่องประดับตรงข้อเท้า

สรุป จากทฤษฎีการออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยนำโครงสร้างลวดลายต้นฉบับจาก 2 อัตลักษณ์ คือ 1) อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย 2) อัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย มาเป็นเค้าโครงความคิดในการสร้างแม่ลายต้นแบบรวม 9 แม่ลาย

ภาพที่ 1 ประยุกต์รูปแบบลวดลายใหม่ จำนวน 9 แม่ลาย
ที่มา: Rattanapan (2023)

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยที่สามารถนำไปทำแม่พิมพ์บาติก และความเหมาะสมกับแนวทางในการจัดวางแม่ลายบนผ้าบาติก เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ผลการประเมินความเหมาะสมของลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยของกลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ โดยแต่ละท่านเลือกแม่ลายที่เหมาะสมที่สุด สำหรับการนำไปทำแม่พิมพ์บาติก โดยใช้เกณฑ์การเลือก 2 ใน 3 เสียง และเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี และเหมาะสมที่สุด

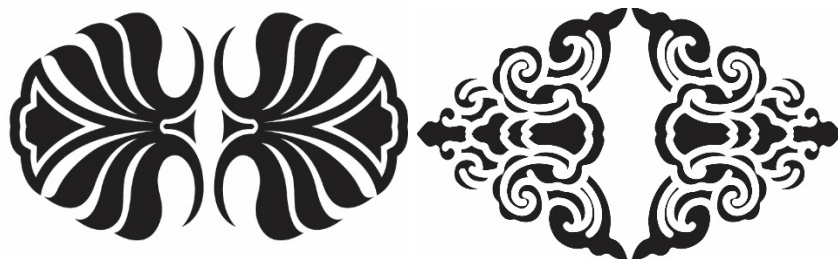
สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่มย่อยของผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ลดทอนรายละเอียดลวดลาย ใช้การจัดวาง ช่องไฟ และระยะห่างที่เหมาะสม วัสดุที่เหมาะสมคือไม้หลุมพอ เพราะเป็นไม้ที่พบได้มากในพื้นที่ราบทางภาคใต้ มีคุณสมบัติเป็นไม้เนื้อแข็ง ทนทาน ราคาค่อนข้างสูง แต่ด้วยคุณสมบัติของการใช้งานที่คงทนและยาวนาน จึงทำให้เป็นที่นิยmlายเส้นของเนื้อไม้มีความคมชัด เหมาะแก่การทำแม่พิมพ์บาติก เพราะสื่อถึงความเป็นธรรมชาติและคลาสสิก ลวดลายควรร่วมสมัยแต่ยังคงอัตลักษณ์เดิม โดยเลือกเทคนิคการพิมพ์ที่หลากหลาย เช่น พิมพ์เทียน พิมพ์สี และพิมพ์ยาง เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ความต้องการและเพิ่มความน่าสนใจให้ผลิตภัณฑ์ แม่ลายที่เหมาะสมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทำแม่พิมพ์บาติก จำนวน 2 แม่ลาย คือ 1) แม่ลายลำดับที่ 6 จากหน้าบันด้านในพระบรมธาตุไชยา 2) แม่ลายลำดับที่ 7 จากเครื่องประดับองค์พระเศียรของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

ภาพที่ 2 สนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 3 แม่ลายลำดับที่ 6 และ ลำดับที่ 7
ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 4 แม่ลายที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ที่มา: Rattanapan (2023)

1.1 ขั้นตอนการทำแม่พิมพ์ไม้

ผู้วิจัยนำแม่ลายต้นแบบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างเป็นแม่พิมพ์บาติก โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยทำการเลือกไม้ที่มีคุณสมบัติตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ไม้หลุมพอ (iron wood) เนื่องจากเป็นไม้ที่พบได้มากในพื้นที่ราบทางภาคใต้ มีคุณสมบัติเป็นไม้เนื้อแข็ง ทนทาน ราคาค่อนข้างสูง แต่ด้วยคุณสมบัติของการใช้งานที่คงทนและยาวนาน จึงทำให้เป็นที่นิยม ลายเส้นของเนื้อไม้มีความคมชัด เหมาะแก่การทำแม่พิมพ์บาติก

2) ทำการกำหนดขนาดรูปแบบของแม่ลายตามที่ต้องการลงบนกระดาษ A4 จากนั้นทำการติดแบบลงบนไม้เนื้อแข็ง โดยใช้ความร้อนทำให้ทั่วแบบ เพื่อให้แบบยึดติดกับตัวไม้ทั่วทั้งแผ่น เป็นการป้องกันไม่ให้แบบหลุดลอกระหว่างทำการแกะ และทิ้งไว้สักครู่เพื่อรอให้กาวแห้งสนิท

3) ทำการเจียหน้าไม้ตามแบบด้วยเครื่องทิมเมอร์ โดยใช้เข็มเจีย ขนาด 2 มิลลิเมตร เป็นขนาดเล็กที่สุด เพราะลวดลายค่อนข้างละเอียด ขั้นตอนการเจียหน้าไม้ จำเป็นจะต้องค่อยเจียไปทีละนิดจนกว่าหน้าไม้ที่เจียจะลงลึกได้ตามขนาดแม่พิมพ์ที่ต้องการ ซึ่งเทคนิคนี้เป็นการทำแม่พิมพ์แบบโบราณ

4) เมื่อได้แม่พิมพ์ที่ต้องการเรียบร้อยแล้ว ใช้กระดาษทรายขัดหน้าแม่พิมพ์ เพื่อให้กระดาษทำแบบหลุดออก และเห็นลวดลายคมชัด ใช้เครื่องตัดไม้ตกแต่งขอบแม่พิมพ์ให้พอดีกับแม่ลายที่กำหนดไว้ พร้อมกับประกอปป้ามจับ เพื่อความถนัดในการพิมพ์ลือกลงบนผืนผ้าจะได้แม่พิมพ์บาติกที่สวยงาม

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการกำหนดขนาดและเจียหน้าไม้ด้วยเครื่องทิมเมอร์

ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการตกแต่งเพื่อเก็บรายละเอียดแม่พิมพ์ไม้

ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 7 แม่พิมพ์บาติกที่เสร็จสมบูรณ์

ที่มา: Rattanapan (2023)

2. พัฒนาลิทธิภัณฑ์บาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย มี 2 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสำรวจความต้องการในการพัฒนาลิทธิภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยของผู้บริโภค

ผู้วิจัยสำรวจความต้องการในการพัฒนาลิทธิภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยจากกลุ่มผู้บริโภค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยจัดเก็บข้อมูลจำนวน 3 ตอน สามารถสรุปผลความต้องการในการพัฒนาลิทธิภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยของกลุ่มผู้บริโภค ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน ยินดีให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมความชื่นชอบลวดลายของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้สนใจหากนำลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยมาเป็นแรงบันดาลใจในการประยุกต์ลวดลายบนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ในขณะที่ผู้ไม่สนใจ หรือเฉย ๆ หากนำลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยมาเป็นแรงบันดาลใจในการประยุกต์ลวดลายบนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ของผู้ตอบแบบสอบถามเท่านั้น ในส่วนข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 86.7 เพราะผู้หญิงมีความสนใจในเรื่องแฟชั่น ความสวยงาม ทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น และมีช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.3 ซึ่งเป็นช่วงอายุของคนวัยทำงาน มีความรับผิดชอบ รวมถึงมีความสามารถในการตัดสินใจซื้อ ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี และไม่ต้องการแสดงสถานภาพส่วนตัวที่ชัดเจน อาชีพส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ รายได้ 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 โดยส่วนใหญ่ทำงานหน่วยงานราชการ ภาครัฐ ภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 90.0 ที่ร่วมรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากรหรือพนักงานสวมใส่ผ้าบาติกที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะความต้องการของรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผู้ตอบแบบสอบถาม 30 คน ทุกคนเคยซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก คิดเป็นร้อยละ 100 เหตุผลในการเลือกซื้อเพราะชื่นชอบลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ราคาที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกอยู่ที่ราคา 1,000-1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.5 ซึ่งประเภทของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกชื่นชอบ คือประเภทของใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อบ่อยที่สุด คือ ชุดเดรสหรือเสื้อเชิ้ต รองลงมา คือกระเป๋าสะพายข้าง คิดเป็นร้อยละ 73.3 โดยช่องทางในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกจะซื้อจากงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ลักษณะลวดลายผ้าบาติกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค คือ ลวดลายจากศิลปวัฒนธรรม เทคนิคการสร้างลวดลายผ้าบาติกที่ผู้บริโภคสนใจ คือ เทคนิคผสม หมายถึง มีทั้งเทคนิคการเขียนเทียน และเทคนิคการพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ หากนำลวดลายจากอัตลักษณ์ศรีวิชัยมาเป็นแรงบันดาลใจในการประยุกต์ลวดลายเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยินดีที่จะซื้อและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบลวดลายและราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก คิดเป็นร้อยละ 83.3 และสีไทยโทนที่เหมาะสมสะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ศรีวิชัย คือ สีดินแดงเทศ คิดเป็นร้อยละ 63.3

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาลิทธิภัณฑ์ผ้าบาติก

ผู้วิจัยนำแม่พิมพ์ที่ได้มาสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติกตามความต้องการในการพัฒนาลิทธิภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งสามารถสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกได้ 2 เซตผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ชุดเดรสสำหรับผู้หญิง เสื้อเชิ้ตสำหรับผู้ชาย และกระเป๋าสะพายข้าง

ภาพที่ 8 การสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติกเทคนิคการพิมพ์เทียน

ที่มา: Rattananan (2023)

ภาพที่ 9 การสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติกเทคนิคการพิมพ์สี
ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 10 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ชุดเดรสและเสื้อเชิ้ต
ที่มา: Rattanapan (2023)

ภาพที่ 11 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก กระเป๋าสะพายข้าง
ที่มา: Rattanapan (2023)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการออกแบบลวดลายผ้าบาติกด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ไม้ สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

การออกแบบลวดลายบาติกด้วยเทคนิคการทำแม่พิมพ์ไม้ สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย คือ อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมสมัยศรีวิชัย และอัตลักษณ์ศิลปกรรมสมัยศรีวิชัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwansri (2019) ทำการศึกษาศิลปะแบบศรีวิชัยเพื่อออกแบบอัตลักษณ์ลวดลายบนผลิตภัณฑ์เครื่องถมทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศิลปะศรีวิชัย และออกแบบลวดลายเครื่องถมทอง วิธีการดำเนินการวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาและรวบรวมรูปแบบศิลปะศรีวิชัยสำหรับออกแบบลวดลายเครื่องถมทอง พบว่าลวดลายศิลปะศรีวิชัยที่ค้นพบ ได้แก่ ลวดลายจากสถาปัตยกรรมพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร ลวดลายจากประติมากรรมเครื่องประดับองค์พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ลวดลายก้านขดจากฐานประติมากรรมพระพุทธรูป

นาครปรก และลวดลายพรรณพฤกษาก้านขดบนเครื่องปั้นดินเผาอุณโท ใกล้เคียงกับ Sitthiwang & Sitthiwang (2019) ที่กล่าวว่า ลวดลายศิลปะศรีวิชัยมีบุคลิกภาพบางประการที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของศิลปะภาคใต้ หากนำไปต่อยอดโดยใช้ความรู้ด้านศิลปะและการออกแบบแล้ว สามารถเป็นแนวทางในการทำงานออกแบบเชิงพาณิชย์ เช่น การออกแบบลวดลายกราฟิก การออกแบบลวดลายบนผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ผู้วิจัยนำรูปแบบลวดลายที่ได้ไปสร้างเป็นแม่พิมพ์บาติกไม้ สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonyalae & Benso (2020) ทำการสร้างลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสู่ชุมชนผ่านวิถีเมืองเก่าจังหวัดสงขลา วิธีการดำเนินการวิจัย มุ่งเน้นพัฒนาลวดลายผ้าบาติกโดยศึกษาอัตลักษณ์ในพื้นที่วิจัย เพื่อนำมาแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายบนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก พบว่า การรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา สามารถนำมาประยุกต์เป็นลวดลายต้นแบบได้ 5 รูปแบบ คือ 1) ลวดลายสตรีทอาร์ต 2) ลวดลายบ้านนครใน 3) ลวดลายโรงสีแดง 4) ลวดลายไอติม 5) ลวดลายกำแพงเมืองเก่า ลวดลายทั้ง 5 รูปแบบ สามารถพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับนักท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา จำนวน 10 รูปแบบ โดยทำการสร้างลวดลายด้วยเทคนิคแม่พิมพ์บาติก และเทคนิคเขียนเทียนบาติก เป็นการผสมผสานเพื่อให้ได้ลวดลายตรงตามการรับรู้อัตลักษณ์เมืองเก่าจังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบลวดลายศรีวิชัย และประยุกต์เป็นลวดลายใหม่ จากนั้นนำไปสร้างเป็นแม่พิมพ์บาติก จำนวน 2 แม่ลาย คือ แม่ลายลำดับที่ 6 จากอัตลักษณ์สถาปัตยกรรมศรีวิชัย และแม่ลายลำดับที่ 7 จากอัตลักษณ์ศิลปกรรมศรีวิชัย แม่พิมพ์ที่ได้นำไปสร้างลวดลายบาติก โดยใช้เทคนิคการพิมพ์เทียนด้วยแม่พิมพ์ และการพิมพ์สีด้วยแม่พิมพ์ และพัฒนาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก จำนวน 2 เซ็ตผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ชุดเดรสสำหรับผู้หญิง เสื้อเชิ้ตสำหรับผู้ชาย และกระเป๋าสะพายข้าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิเคราะห์รูปแบบลวดลายที่ปรากฏตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย สามารถนำลวดลายไปประยุกต์ใช้ในการทำภาพพิมพ์กระบวนการต่าง ๆ เช่น การพิมพ์ลงบนผลิตภัณฑ์ เช่น แก้วน้ำ เครื่องประดับ ของที่ระลึก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระบวนการสร้างสรรค์แม่พิมพ์บาติก และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก จะยังเป็นประโยชน์ต่อสังคม หากเล็งเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาการทำบาติกด้วยเทคนิคแม่พิมพ์โบราณ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้กระบวนการทำแม่พิมพ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกให้แก่บุคคลทั่วไป หรือนักศึกษาที่เรียนในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนา และต่อยอดสู่การส่งเสริมเศรษฐกิจต่อไป

References

- Chaiyabun, T. (2020). Batik linethian natural color group. *Interview*, 3 November 2020. (in thai)
- Kaewareelap, S. & Kritsanapan, P. (2018). The process of creating a batik collection. *e-Journal Silpakorn Social Sciences, Humanities, and Arts*, 11(3), 3245-3260. (in thai)
- Khunthon, A. (2020). Kiriwong Natural Tie Dye Batik group. *Interview*, 3 November 2020. (in thai)
- Isama, A. & Chaisart, S. (2015). *Development of batik art patterns in three southern provinces of Thailand*. (Master of Fine Arts). Rajamangala University of Technology Srivijaya, Faculty of Architecture, Program in Fashion and Textile Design. (in thai)
- Nakhon Si Thammarat Provincial Tourism and Sports Office. (2018). *Nakhon Si Thammarat moves forward to promote the city of batik*. Retrieved 2020, November 4, from <http://nakhonsri.mots.go.th>.

- Rattanapan, T., Ngeinthawro, S. & Sittirak, P. (2024). The analysis of Srivijaya art patterns based on Srivijaya identities for applied new patterns. *Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University*, 7(1), A57-A71. (in thai)
- Sangiam, P. (2014). *Ornament Design*. Faculty of Humanities and Social Sciences Phuket Rajabhat University: n.p. (in thai)
- Sitthiwang, N. & Sitthiwang, K. (2019). Patterns in Srivijaya art: application format. *Parichat Journal Thaksin University*, 32(1), 117-131. (in thai)
- Suwansri, R. (2019). Study Srivijaya art to design unique patterns for gold nielloware products. *Journal of fine art research and applied arts*, 6(1), 185-217. (in thai)
- Thongkiao, J. (2020). Batik khao Chaloem Phrakiat group. *Interview*, 3 November 2020. (in thai)
- Tonyalae, T. & Benso, S. (2020). *Creating batik patterns and products for the public through the way of the old city of Songkhla*. (Master of Fine Arts). Rajamangala University of Technology Srivijaya, Faculty of Architecture, Program in Fashion and Textile Design. (in thai)

ผู้เขียน

นางดวงรัก รัตนพันธุ์

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมสร้างสรรค์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: tuangrak_vej@nstru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา ชัยรักษา เงินถาวร

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมสร้างสรรค์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: sutira_cha@nstru.ac.th

อาจารย์ ดร.พิทย์พันธ์ สิทธิรักษ์

อาจารย์ประจำที่ปรึกษา ร่วม สาขาวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมสร้างสรรค์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: phitphan_sit@nstru.ac.th

